

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แล้ว พบว่า สมรรถนะด้านการศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2547-2550 อยู่ในอันดับที่ 48, 46, 48, 46 จากจำนวน 60, 60, 61 และ 55 ประเทศตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการแข่งขันของไทยกับประเทศอื่น ๆ พบว่า ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมามีประเทศไทยถูกจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันอยู่กลาง ๆ ค่อนข้างไปทางท้าย โดยอยู่ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ ประเทศไต้หวัน ประเทศเกาหลีฮ่องกง และประเทศมาเลเซีย (วิทยากร เชียงกุล 2552 : 14-16)

แม้แต่การปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็ยังไม่ปรากฏผลเด่นชัดอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้ด้วยตนเอง หลักสูตรยังคงมีสาระจำนวนมากและเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกระดับจึงอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2551 ก : 46)

ในด้านครูผู้สอน ผลการปฏิรูปครูด้านการผลิตและพัฒนาครู/ มาตรฐานวิชาชีพ พบว่า ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากขาดงบประมาณ กระบวนการผลิตครูยังไม่สามารถคัดเลือกคนดีคนเก่งมาเป็นครู ผู้สำเร็จการศึกษารู้เนื้อหาสาระและวิธีสอนแต่ไม่สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผลตอบแทนและสวัสดิการต่ำกว่าวิชาชีพอื่น ๆ ขาดขวัญและกำลังใจ ส่งผลต่อโอกาส ความเสมอภาค และคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนและประชาชน (สคบศ.) และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มาตรฐานครู มาตรฐานที่ 22 ด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มาตรฐานที่มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงคือความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (วิทยากร เชียงกุล 2552 : 74-75, 107-108) โดยมีเพียงร้อยละ 43.2 ที่อยู่ในมาตรฐานระดับดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2551 ก : 21)

ในด้านการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์กร หน่วยงานทางการศึกษาทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ จะได้ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่

โดยภาพรวมจากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 30,000 แห่ง ได้มาตรฐานเพียงร้อยละ 35 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาด้านผลสัมฤทธิ์วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่จะใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือ National Test ระดับ ป.6 และ ม.3 ประจำปีการศึกษา 2553 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.69 และ 33.86 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2553 : 8) จะเห็นได้ว่าจากช่วงชั้นที่ 2 มาสู่ช่วงชั้นที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีนั้น ลดลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่วงชั้นที่ 3 มีการเพิ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับวิชาช่างฝีมือ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และ ครูที่สอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูส่วนใหญ่ จะเป็นครูจบทางด้านคหกรรม รองลงมาด้านเกษตรกรรม มีครูด้านช่างฝีมือน้อยมาก การจะให้ครูที่ไม่จบทางด้านวิชาช่างฝีมือมาสอนวิชาช่างฝีมือ นักเรียนจะไม่สามารถพัฒนาทักษะช่างฝีมือได้เท่าที่ควร

ดังนั้น การนำครูเหล่านี้มาอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางช่างฝีมือจึงเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะพัฒนาครู โดยใช้ ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง ครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีได้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะตนในการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นโครงการที่สนับสนุนแผนแม่บทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดไปอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง สมรรถนะครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง สมรรถนะครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง สมรรถนะครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระในการวิจัย ครอบคลุมหลักสูตรในการฝึกอบรม การสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านงานช่าง ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 งานช่างพื้นฐาน หน่วยที่ 2 เครื่องใช้และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในบ้าน หน่วยที่ 3 การซ่อมแซมและดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร เป็นครูสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครู ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งหมด ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ครูสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งหมด จำนวน 216 โรงเรียน เป็นครูจำนวน 732 คน

กลุ่มที่ 2 ครูสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่ตอบแบบสอบถามกลับมา

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครู ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) ตัวแปรตาม ประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้ารับการอบรม และความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม

3.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยชุดฝึกอบรมประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 งานช่างพื้นฐาน หน่วยที่ 2 เครื่องใช้และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในบ้าน หน่วยที่ 3 การซ่อมแซมและดัดแปลงสิ่งของเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง ชุดสื่อประสมที่มีการจัดระบบการนำเสนอเนื้อหา วัตถุประสงค์และสื่ออย่างเป็นระบบระเบียบ และเสนอจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่ฝึกอบรม ชุด ฝึกอบรมประกอบด้วย แผนการฝึกอบรม ประมวลสาระหรือเอกสารประกอบการบรรยาย สไลด์

คอมพิวเตอร์ แบบฝึกปฏิบัติ คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม และคู่มือการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรม เนื้อหาสาระที่นำเสนอในชุดฝึกอบรม คือ ความหมาย ความสำคัญของการสอน หลักการที่สำคัญเกี่ยวกับทักษะการสอน วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครู

4.2 **สมรรถนะครูด้านการสอน** หมายถึง พฤติกรรมการสอนของครูซึ่งเป็นผลมาจากความรู้และทักษะในการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

4.3 **วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี** หมายถึง 1 ใน 8 กลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข ในที่นี้ให้เนื้อหาวิชาเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น

4.4 **เกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด 80/80** หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกอบรมที่ได้จากกระบวนการและผลลัพธ์มีค่าร้อยละ 80 ค่าร้อยละ 80 ตัวแรกคือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำกิจกรรม ค่าร้อยละ 80 ตัวหลัง คือ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพยอมรับได้ คือ เท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5% และต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5%

4.5 **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้ารับการอบรม** หมายถึง การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนและหลังรับการอบรมในระดับพุทธพิสัยของครู ที่อบรมด้วยชุดฝึกอบรม

4.6 **ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรม** หมายถึง ระดับการแสดงออกของผู้รับการอบรม ใน 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ในการตอบแบบสอบถาม ครอบคลุมองค์ประกอบของชุดฝึกอบรม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครู ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2 ได้พัฒนาทักษะการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ต้นแบบและแนวทางในการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมครูในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

5.4 มหาวิทยาลัยได้บริการด้านความรู้เกี่ยวกับการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกล ก่อให้เกิดประโยชน์กับครูและสังคม

